

Actieplan Vroegtijdig Schoolverlaten

1. Vroegtijdig schoolverlaten in een beleidskader	2
2. Stand van zaken	2
3. Kenmerken van vroegtijdige schoolverlaters.....	6
4. Uitgangspunten actieplan VSV.....	7
5. Een Vlaamse aanval tegen schooluitval	8
5.1. Identificatie, monitoring & coördinatie	8
5.1.1. Stand van zaken	9
5.1.2. Acties	9
5.2. Preventie	10
5.2.1. Stand van zaken	11
5.2.2. Acties	11
5.3. Interventie	20
5.3.1. Stand van zaken	20
5.3.2. Acties	20
5.4. Compensatie	21
5.4.1. Stand van zaken	22
5.4.2. Acties	22
5.5. Overkoepelende acties.....	25
6. Overzicht.....	28
7. Afkortingenlijst	30

1. Vroegtijdig schoolverlaten in een beleidskader

Zowel op Vlaams (Pact 2020) als op Europees niveau (EU2020) werden er de voorbije jaren streefdoelen gesteld met betrekking tot het verlagen van het aantal vroegtijdige schoolverlaters. De EU2020 doelstelling stelt een verlaging van het aantal vroegtijdige schoolverlaters tot onder de 10% voorop. Vlaanderen is met Pact 2020 ambitieuzer en stelt het halveren van het percentage vroegtijdig schoolverlaters als één van de concrete doelstellingen voorop. Concreet betekent dit een daling in aantal vroegtijdige schoolverlaters van 8.6% (volgens de EAK-indicator) naar 4.3% tegen 2020.

Verschillende partners spraken zich al uit over een aanpak omtrent vroegtijdig schoolverlaten (VSV). Zo werd er in het VESOC loopbaanakkoord tussen de sociale partners en de Vlaamse Regering een aantal maatregelen omtrent het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten naar voor geschoven. Enkele acties die voortvloeien uit het loopbaanakkoord en betrekking hebben op vroegtijdig schoolverlaten worden ook in dit actieplan opgenomen. Ook de VLOR en de SERV hebben omtrent het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten voorstellen geformuleerd. Tot slot werd de problematiek van vroegtijdig schoolverlaten opgenomen in de beleidsbrieven van de ministers van Onderwijs en Werk.

Op Vlaams niveau werd beslist om een actieplan vroegtijdig schoolverlaten uit te werken. Hiervoor werd een technische werkgroep en een stuurgroep samengesteld. Beide hebben een belangrijke taak bij het uitwerken en de realisatie van een plan van aanpak van vroegtijdig schoolverlaten. De technische werkgroep werkt voorstellen uit in het kader van een geïntegreerd actieplan vroegtijdig schoolverlaten. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van de onderwijsoverheid, de onderwijskoepels en GO!, de interprofessionele sociale partners, de strategische adviesraden VLOR en SERV, Syntra Vlaanderen, VDAB en WSE. In de stuurgroep zitten de hoofden van deze partners. Het uiteindelijke actieplan zal door de stuurgroep goedgekeurd en ondertekend worden.

Voorliggend actieplan werd uitgewerkt en wordt gedragen door alle betrokken partners. Per actie geven we aan wie welke verantwoordelijkheid heeft bij de uitvoering.

2. Stand van zaken

Zoals hierboven aangegeven, worden er zowel op Vlaams als op Europees niveau streefdoelen vooropgesteld. Vooraleer we starten met de uitwerking van het actieplan willen we inzicht geven in de huidige cijfers omtrent vroegtijdig schoolverlaten.

De evolutie van het aantal vroegtijdige schoolverlaters kan op twee verschillende manier gemeten worden afhankelijk van de gehanteerde definitie en de daaraan gekoppelde indicator. We beschikken over twee informatiebronnen: de indicator gebaseerd op de Enquête naar Arbeidskrachten (EAK) en de indicator van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SSL).

Indien we ons baseren op de EAK indicator dan zien we een daling in het aantal vroegtijdig schoolverlaters. Volgens de EAK indicator hebben we de Europese EU2020 doelstelling al in

2007 behaald. In de Enquête naar Arbeidskrachten (EAK) wordt vroegtijdig schoolverlaten gedefinieerd als het percentage personen met een leeftijd van 18 tot 24 jaar dat geen diploma hoger secundair onderwijs heeft behaald en geen enkele vorm van onderwijs of vorming meer volgt. Een belangrijk verschil met de SSL-indicator is dat deze indicator rekening houdt met de deelname aan vorming. Wie aangeeft in de voorbije 4 weken een opleiding van welke aard en duur ook te hebben gevolgd, is geen vroegtijdig schoolverlater. Vorming wordt hierbij gedefinieerd als alle vormen van non-formal learning (de Europese definitie) die niet noodzakelijk kwalificerende opleidingen betreffen.

Volgens **EAK** verlaten jongeren vroegtijdig de school wanneer zij niet beschikken over:

- een diploma van het secundair onderwijs uit het gewoon of het buitengewoon onderwijs
- een getuigschrift van het tweede jaar van de derde graad BSO uit het gewoon of het buitengewoon onderwijs
- een getuigschrift van de leertijd
- een eindgetuigschrift DBSO¹
- een eindgetuigschrift BUSO opleidingsvorm 3²

Op basis hiervan worden volgende cijfers tussen 2000 en 2011 bekomen:

Tabel 1: vroegtijdige schoolverlaters in % - jaargemiddelden 2000-2011

Kalenderjaar	Jongens	Meisjes	Totaal
2000	13.90	9.20	11.60
2001	13.50	9.40	11.50
2002	14.40	8.80	11.70
2003	14.80	10.20	12.50
2004	13.30	8.70	11.0
2005	13.20	8.00	10.70
2006	11.90	8.10	10.00
2007	10.90	7.60	9.30
2008	9.60	7.50	8.60
2009	9.90	7.20	8.60
2010	11.4	7.7	9.60
2011	12.1	7.0	9.60
2012	10.5	6.80	8.70

Bron: FOD Economie, ADSEI, EAK

¹ Dit gaat over een certificaat dat werd ingevoerd met het stelsel van leren en werken. Dit is gelijkgesteld met het kwalificatiegetuigschrift dat vroeger werd uitgereikt. Daarnaast kan een leerling DBSO nog een aantal andere studiebewijzen behalen die gelijkwaardig zijn met de studiebekrchtiging die wordt uitgereikt in het voltijds secundair onderwijs, zoals een studiegetuigschrift 2^e lj. 3^e gr. en een diploma SO, maar om dit te kunnen behalen moet hij ten minste 1 certificaat hebben behaald (de beide studiebewijzen kunnen ook gelijktijdig worden uitgereikt).

² Een getuigschrift van de opleiding. dat wordt uitgereikt na de kwalificatiefase (5^e lj.) of de integratiefase (6^e lj. ABO).

Het **voordeel** van deze indicator is dat hij een internationale vergelijking mogelijk maakt. Hiermee kunnen we de situatie in Vlaanderen vergelijken met die in andere landen en over de tijd heen onze positie in het oog houden. Uit de meest recente cijfers blijkt dat België binnen de EU intussen samen met Frankrijk en Roemenië achterop begint te hinken.

Toch heeft de indicator ook enkele **nadelen**:

- De EAK data hebben een grote steekproeffluctuatie (ongeveer 2 procentpunten) waardoor deze bron niet geschikt is om het percentage VSV jaar na jaar te monitoren (de schommelingen zijn m.a.w. niet statistisch significant).
- In de steekproef worden jongeren opgenomen van 18 tot 24 jaar. Jaar na jaar gaat het dus grotendeels om dezelfde mensen, waardoor beleidseffecten slechts traag gemeten kunnen worden.
- Het gaat hier om inwoners van het Vlaams Gewest, zonder Brussel en met inwoners van het Vlaams Gewest die nooit in het Vlaams onderwijs hebben school gelopen (bijvoorbeeld nieuwe migranten, ex-pats, mensen uit Franstalig onderwijs etc). Voor de monitoring van het Vlaamse onderwijs is dat niet ideaal.
- De indicator bevat twee componenten: VSV en levenslang leren. Voor verdere analyse is het beter om deze te scheiden.

Als we naar de cijfers kijken die gebaseerd zijn op de SSL-indicator, dan zien we dat het aantal vroegtijdig schoolverlaters in Vlaanderen de laatste jaren lichtjes stijgt tot in 2007. Daarna zien we dat die licht stijgende trend ombuigt naar een daling vanaf 2008. Een verklaring hiervoor vinden we terug in de economische crisis die de aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt vermindert waardoor meer jongeren de keuze maken om in het leerplichtonderwijs te blijven.

Het Steunpunt SSL hanteert dezelfde kwalificatiecriteria als EAK. SSL hanteert meerdere indicatoren voor vroegtijdig schoolverlaten: (1) het percentage vroegtijdig schoolverlaters bij de 22-jarigen, (2) het percentage bij de 18-24-jarigen (voor de vergelijking met EAK) en (3) het percentage berekend per kalenderjaar³. De laatste methode is het meest gevoelig voor nieuw beleid en daarom het meest geschikt voor beleidsmonitoring (= opvolgen van evolutie). Het gaat hier over de 'geaggregeerde' berekeningsmethode.

³ Voor de berekening van percentages worden per kalenderjaar de vroegtijdige schoolverlaters in de teller opgenomen. In de noemer worden behalve de vroegtijdige schoolverlaters, ook alle leerlingen geteld die in het betreffende kalenderjaar wel een voldoende startkwalificatie behaalden (dat zijn dus niet noodzakelijk schoolverlaters, omdat zij ook nog verder kunnen studeren). De berekeningen per kalenderjaar zijn gebaseerd op de februaritellingen. Een vroegtijdige schoolverlater van 2010 is een leerling die op 1 februari van het jaar 2010 op de schoolbanken zat, en op 1 februari 2011 niet meer, en die geen voldoende kwalificatie heeft behaald.

Op basis van deze laatste methode worden volgende cijfers tussen 2004 en 2010 bekomen:

Tabel 2: Vroegtijdig schoolverlaters in % - jaargemiddelden 2004-2010 ⁴

Kalenderjaar	Jongens	Meisjes	Totaal
2004	14.9	8.9	12.0
2005	14.8	9.1	12.0
2006	15.8	9.2	12.6
2007	16.3	9.5	13.0
2008	16.0	9.2	12.7
2009	14.7	9.2	12.0
2010a	13.6	8.6	11.1
2010b	16.6	11.0	13.9

In absolute cijfers betekent dit dat in 2010a dat 3.074 meisjes in een uitstroom van 35.727 vroegtijdig de school verlieten (8,6%). Bij de jongens ligt dat cijfer een heel stuk hoger: 5.014 van de 36.957 jongens (13,6%).

Voor 2010 heeft SSL ook een nieuwe berekeningswijze toegepast, die een accuratere inschatting toelaat (zie cijfers 2010b) en die ook berekeningen per gemeente mogelijk maakt. Uit een vergelijking tussen beide berekeningswijzen blijkt dat de geaggregeerde methode het vroegtijdig schoolverlaten onderschatte met meer dan 2 procent. De verschillen tussen beide methoden worden in het SSL rapport uitvoerig toegelicht⁵.

Het **nadeel** is dat deze cijfers niet internationaal te vergelijken zijn. Het voordeel is dat de SSL-cijfers gebaseerd zijn op de volledige leerlingendata van de onderwijsadministratie (geen steekproef) en geschikt zijn voor beleidsmonitoring.

Met PACT 2020 stelt Vlaanderen de ambitieuze doelstelling voorop om het percentage vroegtijdig schoolverlaters van 2008 te halveren tegen 2020. Op basis van een lineaire berekening op de EAK data werd een tussentijdse target voor 2016 berekend om zo de vooropgestelde 4,3% in 2020 te behalen.

Kalenderjaar	Target
2008	8.6
2016	5.7
2020	4.3

Zoals we eerder vermeldden laat de EAK-indicator omwille van de grote steekproeffluctuatie niet toe om beleidseffecten op korte termijn in kaart te brengen. In de toekomst zullen we zelf via datawarehouse het percentage vroegtijdige schoolverlaters berekenen via de laatste

⁴ Van Landeghem, G. & Van Damme, J. (2011), Vroege schoolverlaters in Vlaanderen. Evaluatie van de ongekwalificeerde uitstroom tot 2008. Samenvatting SSL/OD1/2011.37, Leuven: Steunpunt 'Studie- en Schoolloopbanen' (SSL).

⁵ Van Landeghem, G, De Fraine, B, Gielen, S. & Van Damme, J. (2013), Vroege schoolverlaters in Vlaanderen: regionale indicatoren in 2010, Leuven: Steunpunt 'Studie- en Schoolloopbanen' (SSL).

methode van het Steunpunt SSL. Dit zal ons ook toelaten om voor deze indicator tussentijdse targets te berekenen.

3. Kenmerken van vroegtijdige schoolverlaters

Het risico op en de beslissing over vroegtijdig schoolverlaten is vaak het resultaat van een cumulatief proces, waarbij verschillende factoren de kans op vroegtijdig schoolverlaten kunnen verhogen. Dit individuele en vaak complexe verhaal maakt het moeilijk om te spreken over dé vroegtijdig schoolverlater. We lijsten kort enkele terugkerende risicokenmerken op van de vroegtijdige schoolverlaters.

Socio-economische kenmerken zijn een sterke voorspeller van onderwijskansen in het algemeen, en dus ook voor de kans op vroegtijdig schoolverlaten⁶. Daarnaast vindt men in onderzoek ook een verschil naargelang de etnische achtergrond van de leerling. Onderzoek toont echter aan dat dit effect van etniciteit op vroegtijdig schoolverlaten vooral te verklaren is vanuit de vaak ongunstige socio-economische achtergrondpositie⁷. Naast deze twee kenmerken speelt ook geslacht een rol. Zo blijken jongens een grotere kans te hebben op vroegtijdig schoolverlaten dan meisjes⁸. Wanneer we kijken naar de kenmerken van de schoolloopbaan dan zien we dat leerlingen die schoolse achterstand oplopen en/of veranderen van school/onderwijsvorm een verhoogde kans hebben⁹. Uit het recente onderzoek van het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen 'Vroege schoolverlaters in Vlaanderen: regionale indicatoren in 2010' blijkt ook dat zowel binnen de deelgroep met een hoog opgeleide moeder als binnen de groep met een laag opgeleide moeder, er bij de anderstaligen meer zeventienjarige schoolverlaters zijn en ook dat de anderstalige subgroep daarna aan een trager tempo uitstroomt en meer ongekwalificeerde schoolverlaters heeft. Uit de cijfers blijkt ook dat schooluitval hoger ligt bij anderstalige hoogopgeleiden dan bij Nederlandstalige laagopgeleiden. Naast de zogenaamde push-factoren, zoals een tegenvallende studiekeuze en schoolmoeheid, zijn er ook pull-factoren die de leerling er toe brengen het leerplichtonderwijs vroegtijdig te verlaten. Zo heeft de aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt een sterke impact¹⁰.

Vanuit beleids perspectief is het nuttig om een onderscheid te maken tussen een groep vroegtijdige schoolverlaters met meerdere jaren schoolse achterstand en een groep schoolverlaters die dicht bij de meet staat. Deze laatste groep zou met relatief beperkte inspanning naar ondersteuning een diploma/getuigschrift moeten kunnen behalen¹¹.

⁶ Lamote & Van Damme (2011) Ongekwalificeerde uitstroom in Vlaanderen. In Mahieu p. (Eds), School en samenleving.

⁷ Conze (2011), Comprehensive policies to reduce early school leaving, Seminarie Vroegtijdig schoolverlaten, 31 mei 2011, Brussel.

⁸ Zie Conze (2011), Lamote & Van Damme (2011) en Van Landeghem & Van Damme (2011)

⁹ Zie Lamote & Van Damme (2011)

¹⁰ Creten, van de Velde, Van Damme & Verhaest (2004). De transitie van het initieel beroepsonderwijs naar de arbeidsmarkt met specifieke aandacht voor de onderwijsverlaters

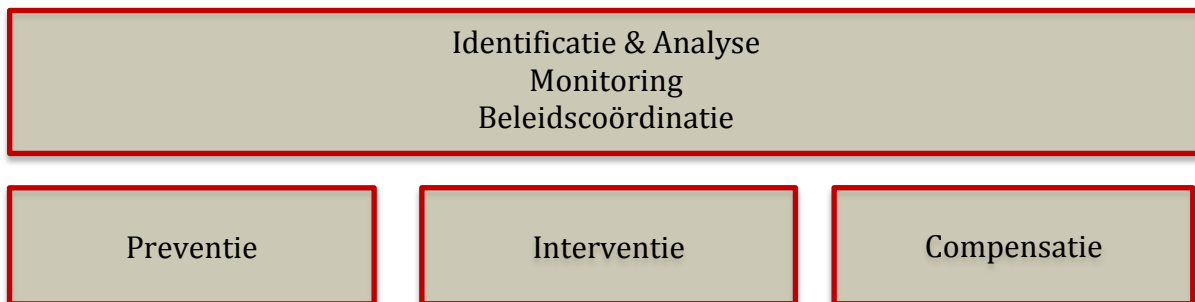
¹¹ Van Landeghem & Van Damme (2011) Vroege schoolverlaters uit het voltijds beroepsonderwijs. Vertrekpunt voor een gedifferentieerde aanpak.

4. Uitgangspunten actieplan VSV

De verschillende acties gekaderd in het Europees referentiekader.

Vroegtijdig schoolverlaten blijft een belangrijk en complex probleem. Het verlagen van het aantal vroegtijdige schoolverlaters vraagt dan ook de uitwerking van een geïntegreerde strategie waarin de samenhang en de coördinatie tussen de verschillende initiatieven duidelijk gekaderd worden binnen een overkoepelend plan van aanpak. Voor de uitwerking van dit plan maken we gebruik van het **Europees referentiekader**.

Figuur 1.: Europees referentiekader 'bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten'

Het verlagen van het aantal vroegtijdige schoolverlaters vereist in de eerste plaats een **preventieve** aanpak, gevolgd door **interventies** die worden gestart op het moment dat een leerling het leerplichtonderwijs dreigt te verlaten aangevuld met **compenserende** acties voor die jongeren die ongekwalificeerd uitvallen. Verder moet het actieplan maatregelen omvatten rond **monitoring, analyse/identificatie** en **coördinatie** van het beleid.

Keuzes maken voor enkele quick wins samen met acties op langere termijn.

Een goede preventieve aanpak omvat alle acties die bijdragen tot het organiseren van een kwaliteitsvol onderwijs. Dit vraagt een kritische analyse van ons huidig onderwijssysteem en structurele ingrepen in de onderwijsorganisatie. We verwijzen hier naar kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding, objectieve studie- en beroepskeuzebegeleiding, het belang van taalondersteuning vanaf het basisonderwijs, het optimaliseren van het stelsel leren en werken en het wegwerken van pijnpunten zoals het tekort aan werkplekken bij de evaluatie van het decreet, het zoeken naar alternatieven voor zittenblijven, een hervormd secundair onderwijs, enz. Deze structurele ingrepen helpen mee om de uiteindelijke doelstelling van het actieplan te bereiken.

Niet alleen onderwijs is van belang in het verhaal vroegtijdig schoolverlaten, er is ook een belangrijke rol en verantwoordelijkheid weggelegd voor de arbeidsmarktactoren. Dit vraagt ook van deze partners een kritisch analyse van hun huidig beleid omtrent vroegtijdig schoolverlaten en dit veelal voor het luik compensatie.

We kiezen er in dit actieplan voor gericht in te zetten en te focussen op een aantal initiatieven. Enkele van die initiatieven richten zich op alle leerlingen, andere worden expliciet uitgewerkt voor een specifieke doelgroep. Sommige acties zullen op lange termijn

effect hebben, terwijl andere eerder op kortere termijn winst zullen opleveren. Daarbij is het belangrijk dat we niet enkel inzetten op ‘**quick wins**’, maar ook **initiatieven** formuleren die **op langere termijn** een meer duurzaam effect hebben. Verder willen we acties uitwerken die concreet ingrijpen op schoolniveau. Met andere woorden het actieplan moet concrete veranderingen op het vlak van vroegtijdig schoolverlaten teweeg brengen in de Vlaamse scholen¹².

Elke jongere tot aan de meet

Met dit actieplan willen we bijdragen tot de **doelstelling** zoals omschreven in Pact 2020 nl. het halveren van het percentage vroegtijdig schoolverlaters. Het bereiken van deze doelstelling mag niet het enige uitgangspunt zijn. We willen in de eerste plaats maatregelen uitwerken die het belang van de leerling voorop stellen. We moeten elke leerling zo ver krijgen binnen ons onderwijssysteem dat hij of zij afhankelijk van zijn of haar competenties en interesses een diploma/getuigschrift behaalt. Daarbij willen we dat zoveel mogelijk jongeren het secundair onderwijs succesvol afronden, niet alleen omdat dit hen meer kansen biedt maar ook omdat dit voor de maatschappij van groot belang is.

5. Een Vlaamse aanval tegen schooluitval

5.1. Identificatie, monitoring & coördinatie

Het is belangrijk dat de verschillende initiatieven duidelijk **gecoördineerd** worden en samenhangen.

Voor wat betreft **identificatie** en **monitoring** dient Vlaanderen te werken aan een goede databank met actuele gegevens zodat vroegtijdige schoolverlaters nauw opgevolgd kunnen worden, zowel op macroniveau als op lokaal niveau. Monitoring mag echter geen doel op zich zijn. Het moet deel uitmaken van een geïntegreerd en gecoördineerd beleid waarin duidelijk bepaald is wie welke cijfers krijgt en waarvoor. Zo willen we cijfers ter beschikking stellen aan de lokale besturen, de schoolbesturen, de CLB's, de onderwijsinspectie en willen we de cijfers gebruiken bij het verder ontwikkelen van het Vlaamse onderwijsbeleid. Dit alles om de lokale besturen en de schoolbesturen inzicht te geven in de problematiek van vroegtijdig schoolverlaten.

Monitoring op schoolniveau waarbij de resultaten na de implementatie van een initiatief worden vergeleken met een voorafgaande nulmeting, kan de scholen motiveren en inzicht geven in de effectiviteit van hun acties. We moeten met andere woorden evidence-informed werken aanmoedigen. Op die manier krijgen we zicht op initiatieven die daadwerkelijk resultaten opleveren en krijgen we een antwoord op de vraag: wat werkt, wat niet, waarom werkt het ene wel en het andere niet. Op die manier kunnen deze acties als good practice gecommuniceerd worden naar andere scholen en brengen we de context mee in kaart.

¹² Met de aanduiding “scholen” omvatten we in het actieplan ook de centra voor deeltijds onderwijs en de Syntralesplaatsen voor de leertijd.

5.1.1. Stand van zaken

Momenteel ontwikkelt het departement O&V samen met het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen een methode om op basis van micro-data (op leerlingenniveau) indicatoren van vroegtijdig schoolverlaten te genereren. De huidige berekeningen van het steunpunt SSL zijn nog gebaseerd op geaggregeerde gegevens van het statistisch jaarboek. Met micro-data kunnen we meer correcte en meer gedetailleerde analyses en profielschetsen van vroegtijdig schoolverlaten maken (bijvoorbeeld cijfers per regio, relatie met beschikbare variabelen op individueel en schoolniveau, etc.). De integratie van de Syntra-leertijd gegevens vormt voorlopig nog een hinderpaal maar er wordt gewerkt aan een oplossing.

Recentelijk werden in het kader van het kenniscentrum van het departement O&V twee relevante projecten opgestart. Zo werken we via de uitbouw van het Datawarehouse aan een relevante set van beleidsindicatoren. In het kader van dit project wordt de problematiek van vroegtijdig schoolverlaten prioritair opgenomen. Recent is ook het project 'Databundel' opgestart, dat tot doel heeft relevante bundels van data te construeren op het niveau van de school. Het cijfer vroegtijdig schoolverlaten zal hier een onderdeel van zijn. De integratie in de databundel zou impliceren dat de monitoring van vroegtijdig schoolverlaten op schoolniveau niet geïsoleerd gebeurt, maar wel geïntegreerd in een pakket van andere relevante data.

5.1.2. Acties

In functie van interne kwaliteitszorg willen we in de toekomst zowel op lokaal als op schoolniveau cijfers ter beschikking stellen. Ter bevordering van het flankerend onderwijsbeleid zullen lokale besturen (steden & gemeenten) inzage krijgen in de cijfers op schoolniveau. In het kader van de lokale LOP-werking zullen ook de LOP's inzage krijgen. Op die manier kunnen zij op basis van de cijfers een aangepast lokaal beleid uitwerken. Ook op schoolniveau willen we cijfers aanleveren omtrent het aantal vroegtijdig schoolverlaters. Op die manier krijgen zij inzicht in het cijfer vroegtijdig schoolverlaters in hun school. Het is belangrijk dat de school naar zichzelf leert te kijken nog voordat er preventieve acties worden uitgewerkt. Het is niet de bedoeling om de cijfers per school openbaar te maken. Wel moeten we zorgen voor een duidelijke benchmark waartegen de scholen hun eigen cijfers kunnen afzetten. Tot slot moeten ook de CLB's inzage krijgen in de cijfers vroegtijdig schoolverlaten van de scholen die zij ondersteunen. Op die manier krijgen zij zicht op de problematiek binnen hun scholen en kunnen zij gericht ondersteuning aanbieden.

Voor het aanreiken van de cijfers gebruiken we de definitie van vroegtijdig schoolverlaten zoals deze volgens de 'kalenderjaarmethode' berekend wordt door het Steunpunt SSL (zie hoofdstuk 2: stand van zaken).

Actie 1a: Wetenschappelijk rapport met regionale indicatoren omtrent VSV		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Steunpunt SSL	Voorjaar 2013	Rapport met gegevens over het aantal vroegtijdig schoolverlaters in de centrumsteden en de provincies.

Actie 1b: Rapporten op schoolniveau omtrent VSV via databundel		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V en Inspectie	2014	Via de databundel krijgt de school inzicht in haar cijfer VSV.

De scholen zullen hun cijfer vroegtijdig schoolverlaters aangereikt krijgen via de databundel. Daarin zullen cijfers opgenomen worden zoals zittenblijven, schoolse vordering, sociaal profiel van de school enz. De databundel zal voor het eerst aangereikt worden op 1 september 2013 met een beperkt aantal cijfers. Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen in datawarehouse zullen er in een later stadium cijfers aan toegevoegd worden waaronder het cijfer vroegtijdig schoolverlaten. Het cijfer vroegtijdig schoolverlaten zal dus niet in de eerste databundel van september 2013 maar in een volgende fase worden opgenomen.

Voorafgaand aan de lancering van de databundel zal er bekeken worden hoe de scholen best ondersteund worden bij het lezen van de cijfers. Zo zal een leeswijzer voorzien worden die de nodige definities etc. zal omvatten. Verder zullen we nagaan of het mogelijk is om de pedagogisch begeleiders te vormen zodat zij de scholen kunnen ondersteunen bij het lezen van de data. Voor de directies en beleidsondersteuners op de scholen zal dit opgenomen worden als thema binnen prioritaire nascholing (de nascholing op initiatief van de Vlaamse Regering).

Actie 2a: Scholen ondersteunen bij het lezen van de databundel		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
PBD Syntra Vlaanderen Onderwijskoepels en GO!	2014	Scholen kunnen de cijfers in de databundel correct analyseren.
Actie 2b: Directies en beleidsondersteuners ondersteunen via prioritaire nascholing		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Aanbieders prioritaire nascholing	2014-2015	Directies en beleidsondersteuners kunnen de cijfers in de databundel correct analyseren en vertalen naar de gepaste beleidsmaatregelen op schoolniveau.

Er zal nog nagegaan worden hoe de cijfers aangeleverd zullen worden aan de CLB's en de lokale besturen.

5.2. Preventie

Onderzoek toont aan dat inzetten op het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten steeds de beste resultaten oplevert. Het wegwerken van mogelijk obstakels die de leerling kan tegenkomen in de onderwijsloopbaan, verlaagt de kans op vroegtijdig schoolverlaten. Deze obstakels beperken zich niet tot obstakels in het secundair onderwijs. Het aanpakken van vroegtijdig schoolverlaten begint al van bij de start van het basisonderwijs, met het inzetten op deelname aan en aanwezigheid in het kleuteronderwijs. In Vlaanderen wordt de

deelname aan kleuteronderwijs sterk gestimuleerd, waardoor het aantal inschrijvingen erg hoog ligt. Bovendien heeft de leerplicht tot 18 jaar ook een positief effect op de gekwalificeerde uitstroom. In dit preventief kader pleit de Europese Commissie eveneens voor een sterke taalondersteuning van taalzwakke leerlingen. We verwijzen hier naar de talennota en Onderwijsdecreet 23 waarin extra maatregelen voor taalondersteuning in zijn opgenomen.

Verder zetten scholen hierop in door het creëren van een positief schoolklimaat waarin aandacht is voor het welbevinden van alle leerlingen en waarbij ouders betrokken zijn bij het schoolgebeuren. Scholen worden hierin ondersteund door het CLB en de PBD.

5.2.1. Stand van zaken

We kunnen bij het oplijsten van de preventieve acties verwijzen naar enkele actuele beleidsprojecten. Deze projecten stellen het wegwerken van mogelijke obstakels in de onderwijsloopbaan van de leerling en het uitbouwen van een meer kwaliteitsvol onderwijsstelsel voorop. We denken hierbij aan de hervorming van het secundair onderwijs en de visienota leerlingenbegeleiding, alsook de talennota, het actieplan zittenblijven, het verstevigen en het uitbreiden van werkplekleren, het versterken van het stelsel van leren en werken, de ontwikkeling van een individueel leerlingendossier enz.

Al deze beleidsprioriteiten dragen daardoor bij tot het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten. We kiezen ervoor om deze beleidsmaatregelen hier niet exhaustief op te lijsten, maar eerder concreet te focussen op een aantal acties. Uiteraard dienen deze gekaderd te worden binnen de hierboven vermelden beleidsprioriteiten.

Ook in het loopbaanakkoord werden enkele preventieve acties naar voor geschoven. Veel van die acties kaderen in de algemene beleidsmaatregelen die hierboven vermeld werden.

5.2.2. Acties

Het is belangrijk dat er een samenhang is tussen de verschillende acties. Daarom willen we de scholen ondersteunen bij het vertalen van die cijfers naar een concreet beleid omtrent vroegtijdig schoolverlaten en de ontwikkeling van hun beleidsvoerend vermogen bij de bestrijding van VSV.

Naast het aanreiken van de cijfers zetten we daarom in op drie acties:

- Actie 3: We reiken de scholen informatie aan omtrent de problematiek van VSV
- Actie 4: Aanval op schooluitval uitgevoerd door de scholen
- Actie 5: Tijdens de doorlichting gaat de inspectie de doeltreffendheid waarmee vroegtijdig schoolverlaten wordt voorkomen na.

Ten eerste willen we naast de cijfers scholen informatie aanreiken. Het is belangrijk voor scholen om inzicht te krijgen in de problematiek van vroegtijdig schoolverlaten zodat zij zelf in staat zijn om de risicoleerlingen te identificeren. Verder willen we mogelijke oplossingen

aanreiken via praktijkvoorbeelden waaruit de school inspiratie kan putten om zelf de strijd aan te gaan tegen vroegtijdig schoolverlaten.

Naar Nederlands voorbeeld zullen we een website ontwikkelen. Op die website komt er informatie over het Vlaams beleid omtrent VSV, praktijkvoorbeelden, getuigenissen, onderzoek, buitenlandse praktijken, oorzaken en gevolgen, enz. Belangrijk is dat we de informatie die we aanreiken koppelen aan onderwijsprocessen zoals attestering, evaluatiepraktijk, sanctionering, leerlingenbegeleiding, klaspraktijk enz. Ook deze onderwerpen zullen in het kader van de problematiek omtrent vroegtijdig schoolverlaten meegenomen worden. Dit met de bedoeling om scholen te doen nadenken over hun onderwijsprocessen. AOC zal samen met het Departement O&V relevante literatuur en cijfermateriaal ter beschikking stellen en instaan voor het actualiseren van de website. Het is de bedoeling dat deze website een dynamisch instrument is voor en door de scholen. Met andere woorden we zullen nagaan welke behoeften scholen hebben omtrent deze website en hier maximaal op inzetten. Verder willen we een interactief instrument ontwikkelen waar scholen onderling informatie kunnen uitwisselen.

Om dit te realiseren zal AOC in samenwerking met het departement O&V op regelmatige tijdstippen en via verschillende kanalen communiceren. Zo zal Klasse in verschillende kanalen naar scholen en ouders over vroegtijdig schoolverlaten communiceren. Onder meer naar aanleiding van het vrijgeven van de rapporten, de lancering van de website, de schoolverlatersstudie, de eventuele openstelling van transitietrajecten, enz. Om jongeren aan te spreken over dit thema zet Klasse de redactie van Maks aan het werk.

Actie 3: Informatie aanreiken aan de scholen		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
AOC i.s.m. Departement O&V Scholen/Syntra VDAB Onderwijskoepels en GO! PBD	Schooljaar 2013-2014	De scholen en Syntra hebben inzicht in de problematiek van het vroegtijdig schoolverlaten en de manier waarop vroegtijdig schoolverlaten bestreden kan worden.

Na het realiseren van actie 1 'rapporten op schoolniveau omtrent VSV' via de databundel en het dataprofiel van de inspectie krijgt de school inzicht in het eigen cijfer vroegtijdig schoolverlaters. Op basis van de aangereikte informatie (actie 3) krijgt de school een beter beeld van de problematiek van vroegtijdig schoolverlaten: het profiel van de vroegtijdig schoolverlater, factoren die de kans op vroegtijdig schoolverlaten verhogen, praktijkvoorbeelden, enz. Met deze informatie kan de school aan de slag om de aanval tegen schooluitval aan te gaan. De scholen kiezen zelf hoe zij deze aanval starten. Uiteraard kadert dit alles in het school- en het daarbij horende zorgbeleid. Het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten vertaalt zich in de basiszorg en de verhoogde zorg waarvoor de school als eerste verantwoordelijk is.

De scholen worden hierin ondersteund door de overheid (aanleveren van cijfers + informatie), door de PBD, het CLB, VDAB en andere lokale organisaties/besturen. Zie overkoepelende actie (actie 18).

De cijfers vroegtijdig schoolverlaten zullen overgemaakt worden aan de onderwijskoepels en GO! (zie actie 2). De koepels zullen de cijfers analyseren en – indien nodig - de school ondersteunen bij de vertaling ervan in hun schoolbeleid. Daarnaast zal de PBD op vraag van de school een begeleidingstraject uitwerken om de school te ondersteunen bij het uitwerken van een beleid omtrent vroegtijdig schoolverlaten.

Actie 4: Met behulp van de aangereikte info en de cijfers bepalen de scholen in hun beleid hoe zij vroegtijdig schoolverlaten binnen hun school gaan bestrijden en werken zij hieromtrent acties uit.

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Scholen/Syntra PBD CLB VDAB Onderwijskoepels en GO! Lokale organisaties/besturen	Schooljaar 2013-2014	Via de aangereikte informatie en de ondersteuning van de PBD en/of de onderwijskoepels en GO! heeft de school/Syntra inzicht in de factoren die de kans op vroegtijdige schooluitval vergroten en kennis van de manier waarop zij vroegtijdig schoolverlaten kunnen tegengaan.

Tijdens de doorlichting zal **de onderwijsinspectie** aandacht hebben voor de doeltreffendheid waarmee school en CLB acties uitvoeren die ze onderling hebben afgesproken met als doel vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen. De inspectie gebruikt voor haar onderzoek de cijfers van het schoolprofiel en gegevens uit het beleidsplan of beleidscontract tussen school en CLB. Om de scholen/CLB's en de onderwijsinspectie bij dit onderzoek te ondersteunen, zorgen we er voor dat ze allen over dezelfde relevante cijfers beschikken en hierover in dialoog kunnen gaan.

De dialoog is niet gericht op begeleiding maar moet de scholen/CLB inzicht geven in de wijze waarop de onderwijsinspectie de gegevens leest en interpreteert. De gegevens over vroegtijdig schoolverlaten worden geanalyseerd in relatie tot andere outputgegevens (bijvoorbeeld cijfers inzake zittenblijven, schorsing, vroegtijdig schoolverlaten, attestering, enz.). Deze actie stimuleert scholen/CLB's om de beschikbare data te gebruiken voor interne kwaliteitszorg en verantwoording.

Aan de toepassing van actie 5 gaan het realiseren van de acties 1 en 2 vooraf. Vanaf 2014 zal de onderwijsinspectie over gegevens beschikken die de huidige informatie over vroegtijdig schoolverlaten optimaliseert. Ze zal de toepassing van actie 5 met de PBD bespreken zodat onderwijsinspectie en PBD complementair aan elkaar werken.

Actie 5: Tijdens de doorlichting de doeltreffendheid nagaan waarmee vroegtijdig schoolverlaten wordt voorkomen. Transparante rapportage hierover in het doorlichtingsverslag.

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Onderwijsinspectie	Vorbereiding vanaf 2014 Toepassing vanaf 2014-2015	Zichtbaar maken van de resultaten die scholen/Syntra/CLB's boeken ifv het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten en inzicht in de doeltreffendheid van het gevoerde beleid ter zake. Aandacht bij scholen voor de problematiek.

Het masterplan hervorming secundair onderwijs vermeldt het garanderen van een actieve en permanente leerlingenbegeleiding en studie- en beroepskeuzebegeleiding die verder gaat dan alleen het toewerken naar de keuzemomenten. Onderwijskiezer.be is een instrument om de studie- en beroepskeuzebegeleiding te versterken. De website werd gelanceerd in augustus 2011 door de CLB-centrumnetten met steun van de Vlaamse overheid. De website is bedoeld voor leerlingen, ouders, leerkrachten, CLB-medewerkers, ... kortom voor iedereen die op zoek is naar geobjectiveerde, onafhankelijke en kwaliteitsvolle informatie over het gehele onderwijslandschap.

De website werd geëvalueerd (december 2012) op basis van een website-analyse en gebruikerstesten. Op basis hiervan zal de website worden geoptimaliseerd zodat deze beter aansluit bij de behoeften en verwachtingen van de bezoekers, zijnde de leerlingen, ouders en leraren. De medewerkers van de onderwijskiezer zullen dit voor het werkjaar 2013-2014 vertalen in een actieplan.

De website biedt aan leerlingen reeds meerdere testen aan om hun interesses te bepalen en te verfijnen. In de uitrol van het STEM-actieplan en op advies van het STEM-platform wordt een oriënterende STEM-test ontwikkeld voor leerlingen eind basisonderwijs. Voorts worden per onderwijsvorm van het secundair onderwijs slaagcijfers per studiegebied hoger onderwijs toegevoegd.

In 2013-2014 zullen we samen met de medewerkers van de onderwijskiezer nagaan hoe via onderwijskiezer.be informatie kan aangereikt worden aan vroegtijdig schoolverlaters over hun mogelijkheden binnen en buiten onderwijs.

Actie 6: De website onderwijskiezer verder optimaliseren + informatie voor vroegtijdig schoolverlaters toevoegen

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
De medewerkers van de onderwijskiezer i.s.m. het Departement O&V en AOC.	Schooljaar 2013-2014	Opstellen van een actieplan voor 2013-2014 waarin afspraken worden geformuleerd tussen AOC, het departement O&V en de medewerkers van de onderwijskiezer om de website verder te promoten en de werking van de site te optimaliseren.

De **schoolverlatersstudie** is een jaarlijks onderzoek waarin pas afgestudeerden een jaar lang gevolgd worden in hun zoektocht naar een eerste job. De studie beantwoordt de belangrijke vraag naar de tewerkstellingskansen die de verschillende studierichtingen bieden en geldt

ondertussen als een referentiewerk voor iedereen die op het punt staat een studiekeuze te maken. Door koppeling met gegevens van het departement Onderwijs en Vorming en Syntra worden alle schoolverlaters opgevolgd, dus ook degenen die zich niet bij VDAB inschrijven. Hierdoor wordt een zeer nauwkeurig totaalbeeld van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt verkregen. Op die manier krijgen we inzicht in de arbeidsmarktpositie van vroegtijdig schoolverlaters. Deze informatie kan voorgelegd worden aan jongeren die dreigen de school vroegtijdig te verlaten zodat zij een realistisch beeld krijgen van hun arbeidskansen.

In samenwerking met VDAB zal het Departement O&V nagaan of het mogelijk is om de inhoud van de enquête uitbreiden.

De bedoeling is om meer inzicht te krijgen in de toekomstmogelijkheden van een jongere. Op die manier kan er gecommuniceerd worden naar de jongeren over hun mogelijkheden en kansen bij het nemen van een bepaalde studiekeuze.

Actie 7: VDAB en het Departement O&V onderzoeken de mogelijkheid tot uitbreiding van de schoolverlatersstudie met informatie over de aard van de ingevulde jobs, het type contract, de sectoren waarin leerlingen vanuit welbepaalde studierichtingen terecht komen alsook de doelgroep (tot 5 jaar na het verlaten van de school).

<p>Uitvoerder:</p> <p>VDAB Departement O&V</p>	<p>Timing:</p> <p>Vanaf 2014</p>	<p>Resultaat:</p> <p>Antwoord op de vraag: waar komen de VSV terecht op de arbeidsmarkt? Wat voor soort job krijgen ze? Beter zicht op de bestemming van de VSV op de arbeidsmarkt en resultaat van studierichtingen ifv doorstroom naar de arbeidsmarkt. Betere informatie die beschikbaar wordt ifv studiekeuzebegeleiding.</p>
--	----------------------------------	---

In het secundair onderwijs bestaat de mogelijkheid om **flexibele leerwegen** uit te tekenen voor leerlingen. In de regelgeving¹³ wordt de doorstroom na tekorten mogelijk gemaakt via een flexibele leerweg. Zo kan het schoolbestuur beslissen dat de klassenraad de toelating krijgt om leerlingen met tekorten in het eerste leerjaar van de eerste, tweede respectievelijk derde graad, toch te laten overgaan naar het hoger leerjaar met de bedoeling daar dan die tekorten weg te werken. Op die wijze is er niet per definitie een jaar verlies en wordt het oriënteringsattest vervangen door een attest van regelmatige lesbijwoning over het eerste leerjaar. Deze maatregel geldt dus voor individuele leerlingen waarvoor de beslissing om definitief een B- of C-attest toe te kennen, té ingrijpend is. Deze maatregel is geen leerlingenrecht maar een klassenraadsbevoegdheid.

Vandaag de dag wordt de uitwerking hiervan niet vaak in de praktijk gebracht. We willen de mogelijkheid tot het uitbouwen van flexibele leerwegen verhogen door te communiceren over de mogelijkheid tot het uittekenen van flexibele leerwegen en door het verzamelen en verspreiden van praktijkvoorbeelden. Dit laatste zal gebeuren via de verschillende communicatiekanalen zoals voorgesteld in actie 3 (website + communicatiekanalen AOC).

¹³ Artikel 34Quater van het BVR 19/07/2002 organisatie voltijds secundair onderwijs

Het willen identificeren en verspreiden van praktijken past in de voortdurende zorg om de kwaliteit van het onderwijs te vrijwaren of te verbeteren. De achterliggende redenering is simpelweg dat kennis van praktijkvoorbeelden ook zal leiden tot verbetering van de praktijk. Belangrijk daarbij is dat die praktijken niet zomaar 'gekopieerd' worden van de ene context naar de andere. Om lessen te trekken uit ervaringen of inzichten van collega's, moet de vertaalslag gemaakt worden naar de eigen lokale situatie. Voorbeelden moeten geanalyseerd en geïnterpreteerd worden met de eigen context in het achterhoofd. Het beschikbaar stellen van praktijkvoorbeelden moet gezien worden als een uitnodiging en een inspiratie om over het eigen beleid te reflecteren waarbij er ruimte is voor interpretatie en aanpassing. Uiteraard kan er ook veel geleerd worden uit praktijkvoorbeelden waarmee niet het beoogde resultaat behaald werd. Hierbij verwijzen we naar het boek Geert Kelchtermans en Katrijn Ballet *'Geef eens een voorbeeld: naar een methodiek van goede praktijkvoorbeelden'*.

Actie 8a: Duidelijk informeren over de bestaande regelgeving omtrent flexibele leerwegen in het secundair onderwijs.		
Uitvoerder: Departement O&V i.s.m. AOC Onderwijskoepels en GO! PBD	Timing: Schooljaar 2013-2014	Resultaat: Bij directies en leraren de mogelijkheden bekendmaken om overstappen van het ene jaar naar het andere binnen dezelfde graad toe te staan ook al heeft de leerling nog tekorten.
Actie 8b: Verzamelen en verspreiden van praktijkvoorbeelden omtrent het uitbouwen en organiseren van flexibele leerwegen		
Uitvoerder: Departement O&V POV	Timing: Vanaf schooljaar 2013-2014	Resultaat: Inventaris van praktijkvoorbeelden
Actie 8c: Ondersteunen van scholen bij het uitbouwen en organiseren van flexibele leerwegen.		
Uitvoerder: Departement O&V Onderwijskoepels en GO! PBD	Timing: Vanaf schooljaar 2013-2014	Resultaat: Instrument voor de scholen 'hoe flexibele leerwegen uitzetten in mijn school'.

Vooraf in het stelsel leren en werken is de kans op vroegtijdige uitval groot. Daarom moeten we dit stelsel en het alternerend leren versterken zodat het een volwaardige keuze wordt. De evaluatie van het huidige decreet leren en werken is hierin een eerste stap. De resultaten worden verwacht in het najaar van 2014.

Actie 9: De evaluatie van het stelsel leren en werken

Uitvoerder	Timing:	Resultaat
Departement O&V Departement WSE	2014	Het stelsel leren en werken en het alternerend leren versterken zodat het een volwaardige keuze wordt. De evaluatie van het huidige decreet leren en werken is hierin een eerste stap.

Binnen de stelsels leren en werken is voltijds engagement cruciaal. Het voltijds engagement houdt zowel de leer- als de werkcomponent in. Het is noodzakelijk te werken aan trajecten op maat van jongeren die arbeidsrijp zijn. De sociale partners engageren zich om werkgevers hieromtrent te informeren en te sensibiliseren.

Actie 10: De versterking van de werkcomponent binnen de huidige systemen van leren en werken (inclus ILW)

Uitvoerder	Timing:	Resultaat
Departement WSE Departement O&V Sociale partners Sectoren VDAB Syntra Vlaanderen	2014	Meer werkplaatsen voor jongeren

Door onderwijsdecreet XXIII wordt stage verplicht in het 1ste, 2de en 3de leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs en in het 1ste en 2de leerjaar van de derde graad technisch secundair onderwijs. Het opdoen van werkervaring en het proeven van nieuwe settings vormt een krachtige leeromgeving die voortijdige uitval kan voorkomen.

We zullen deze maatregelen in overleg met het beleidsdomein WSE en de arbeidsmarktactoren (o.m. SERV en sectoren) verder concretiseren. Zowel onderwijs- als arbeidsmarktactoren hebben een verantwoordelijkheid in het garanderen van voldoende en kwaliteitsvolle stageplaatsen. De verplichting wordt gefaseerd ingevoerd vanaf het schooljaar 2014-2015 op basis van de gestelde prioriteiten en opportuniteiten.

Actie 11: Geleidelijke invoering van de stageverplichting in de 3de graad BSO (1ste, 2de en 3de leerjaar) en de 3de graad TSO (1ste en 2de leerjaar)

Uitvoerder	Timing:	Resultaat
Departement O&V Departement WSE Sociale partners Sectoren	Vanaf 2013-2014	Modaliteiten van gefaseerde invoering verplichte stages 3 ^{de} graad BSO/TSO zijn vastgelegd.

Verder willen we onderzoeken hoe arbeidsmarktinstrumenten meer ingezet kunnen worden binnen de schoolse context. Dit in onderling overleg tussen onderwijs en arbeidsmarkt onder leiding van de school die de eindverantwoordelijkheid behoudt. Dit alles binnen het huidige

budgettaire kader. We denken hierbij – indien hiervoor voldoende ruimte en draagvlak kan gevonden worden - aan het meer/anders gebruik van de maatregel 72 uren praktijklessen (vb. het ‘niet technisch’ aanbod namelijk sollicitatietraining), het breder bekend maken van artikel 61 en 62 van het BVR¹⁴ van 05/06/2009 nl. dat op vraag van onderwijsinstellingen leerlingen opleidingen kunnen volgen in de VDAB-Competentiecentra, het uitwerken van vormen van opleidingstrajecten waarbij onderwijs en VDAB samen toeleiden naar een onderwijskwalificatie. Verder denken we aan de mogelijke uitrol van IBO-DO en andere preventieve projecten die in dit kader reeds werden uitgewerkt.

Op die manier willen we voor die jongeren die dreigen uit te vallen een alternatief traject uitwerken dat een nieuw perspectief kan bieden.

Verder worden innovatieve manieren om actueel beroepsgericht onderwijs aan te bieden via samenwerking met onder meer bedrijven en arbeidsmarktactoren, zoals bijvoorbeeld het geassocieerd onderwijs, verder geëxploreerd en gestimuleerd.

De sociale partners stellen in het kader van de nota “Aanpak Jeugdwerkloosheid in Vlaanderen” een aantal arbeidsmarktinstrumenten of samenwerking voor tussen onderwijs-arbeidsmarkt in het domein van studie- en beroepskeuzebegeleiding.

Actie 12: Het inzetten van arbeidsmarktinstrumenten binnen de schoolse context in onderling overleg tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Uitvoerder	Timing:	Resultaat
VDAB Scholen CLB Departement O&V	2013-2014	Meer gebruik van arbeidsmarktinstrumenten binnen de schoolse context.

Belangrijk is dat werkgevers geen jongeren actief wegplukken uit het secundair onderwijs zonder dat zij beschikken over een diploma/getuigschrift. Om deze ‘**groenpluk**’ tegen te gaan moeten we werkgevers sensibiliseren over het gemeenschappelijke en maatschappelijke belang om jongeren samen tot aan de meet te brengen en hun medeverantwoordelijkheid hieromtrent onderstrepen.

Het fenomeen van de “groenpluk” wordt afgeleid uit de vaststelling dat de financieel-economische crisis van 2008 er voor heeft gezorgd dat meer jongeren (vooral jongens) in het leerplichtonderwijs blijven. De aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt speelt dus een rol (pullfactor) om het leerplichtonderwijs de verlaten. Het vraagt verder onderzoek om na te gaan op welke wijze die groenpluk gebeurt en in welke sectoren het zich voordoet. Zo zou aanvullend onderzoek kunnen nagaan wat het effect is van groenpluk op de verdere loopbaan. Om een beter inzicht te krijgen in de problematiek van groenpluk zal het departement O&V nagaan of er een onderzoek uitgewerkt kan worden. Ook de koepels

¹⁴ Besluit van de Vlaamse Regering houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding.

zullen de problematiek via hun scholen trachten in kaart te brengen. In de verdere toekomst kan in overleg met WSE en sectoren worden nagegaan of het opnemen van acties rond groenpluk in de volgende generatie sectorconvenants (2015-2016) een interessante piste is, bv. om werkgevers te sensibiliseren.

Actie 13a: Het in kaart brengen van de problematiek van de pullfactor "arbeidsmarkt" om vroegtijdig schoolverlaten te verklaren, via bevraging van schoolverlaters		
Uitvoerder	Timing:	Resultaat
Departement O&V Departement WSE Sociale partners Syntra Vlaanderen Onderwijskoepels en GO!	Schooljaar 2013-2014	Bestrijden van groenpluk
Actie 13b: Sensibiliseren van sectoren en werkgevers over het belang om jongeren mee tot aan de meet te brengen via de modelovereenkomst stage en werkervaring.		
Uitvoerder	Timing:	Resultaat
Departement O&V Departement WSE Sociale partners	Schooljaar 2013-2014	Bestrijden van groenpluk

De **Vlaamse kwalificatiestructuur** kadert in een Europese aanbeveling (Europese kwalificatiekader) waar ingezet wordt op het verhogen van de mobiliteit van lerenden en werkenden en op transparantie en uitwisselbaarheid van kwalificaties of delen ervan. De Vlaamse kwalificatiestructuur wordt bovendien gezien als een belangrijk instrument voor het stimuleren van levenslang leren en een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

De Vlaamse kwalificatiestructuur wordt het unieke referentiekader voor opleidingen en EVC-trajecten. Op deze manier wordt verzekerd dat opleidingen en EVC-trajecten aansluiten bij de competenties die nodig zijn voor de persoonlijke ontwikkeling, het uitoefenen van een beroep of het aanvatten van een vervolgopleiding. Voor de lerende worden hierdoor bovendien flexibele kwalificerende trajecten mogelijk (zie actie 17a).

De uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur bevindt zich, na een pilootfase (september 2011 – maart 2012), in de implementatiefase. Eind 2013 worden naar alle verwachting reeds 150 tot 200 beroepskwalificaties erkend.

Actie 14: Uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur		
Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
AKOV i.s.m.	2012 – 2015	Betere aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

Departement O&V Departement WSE VDAB Syntra Vlaanderen Sociale partners Onderwijskoepels en GO!		Meer transparantie en uitwisselbaarheid van kwalificatiebewijzen voor erkende kwalificaties of van bewijzen van verworven competenties uit een kwalificatie Uniek referentiekader voor kwalificerende trajecten (opleidingen en EVC-trajecten)
---	--	--

5.3. Interventie

Naast preventieve acties, stelt de Europese Commissie ook interventie maatregelen voorop. Deze maatregelen richten zich voornamelijk naar die leerlingen/scholen waar het risico op vroegtijdig schoolverlaten hoog is.

5.3.1. Stand van zaken

Spijbelen geldt als een sterke voorspeller van vroegtijdig schoolverlaten. Het nauwgezet opvolgen van leerlingen met een spijbelproblematiek is daarom ook in dit kader van groot belang. In het actieplan ‘spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag’ stellen we acties voor die onder zes topics vallen, waarbij de aanpak zich blijvend situeert volgens een continuüm van in kaart brengen, informeren/ sensibiliseren, preventief werken, begeleiden tot sanctioneren.

In dit actieplan herhalen we geen acties die hierin werden opgenomen. Wel verwijzen we – ook in het kader van het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten - naar dit actieplan ‘spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag’ als een belangrijke interveniërende actie.

5.3.2. Acties

In Vlaanderen bestaan er enkele projecten waarbij via rolmodellen (on)rechtstreeks vroegtijdig schoolverlaten wordt tegengegaan¹⁵. Uit Amerikaans effectiviteitsonderzoek blijkt dat dergelijke initiatieven – mits goed gestructureerd en voortdurend begeleid – positieve effecten te bereiken zijn in de aanpak van antisociaal of agressief gedrag, spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten. Dergelijke aanpak zou vooral positieve resultaten behalen bij jongeren uit een risicovolle omgeving¹⁶. Deze methode kan dus een rechtstreeks effect hebben op vroegtijdig schoolverlaten. Daarom willen we deze methode verder ingang doen vinden in onze scholen door praktijkvoorbeelden omtrent (peer)coaching en het aanbieden van rolmodellen te verzamelen en te verspreiden. Dit laatste vanuit de visie omtrent het identificeren en verspreiden van praktijkvoorbeelden zoals eerder omschreven bij actie 8 en via de communicatiekanalen zoals omschreven in actie 3.

¹⁵ We verwijzen hierbij o.a. naar tutoringprojecten die aangestuurd worden door de hogescholen en de universiteiten.

¹⁶ Dubois, Holloway, Valentine, Cooper. (2002), Effectiveness of mentoring programs for youth: a meta-analytic review. American Journal of Community Psychology. Vol. 30, nr. 2, p.157-197.

Actie 15: Verzamelen en verspreiden van praktijkvoorbeelden van (peer)coaching.

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V i.s.m. AOC, scholen, lerarenopleiding, lokale besturen POV	Schooljaar 2013-2014	De scholen en Syntra hebben inzicht in praktijkvoorbeelden omtrent (peer)coaching

De doelstelling van de **transitietrajecten** is jongeren een realistisch(er) beeld bieden van zichzelf, hun competenties en hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Dit wil men realiseren als de jongere nog op school zit zodat een vlotte(re) transitie naar de arbeidsmarkt mogelijk is.

De reeds gerealiseerde transitietrajecten via het ESF-project TRANSPOP in het buitengewoon secundair onderwijs hebben aangetoond dat het zinvol is dat GTB (gespecialiseerde trajectbepaling en –begeleiding) met leerplichtige leerlingen werkt om de transitie naar werk te bevorderen. Het is een belangrijk gegeven dat de trajectbepalingsfase reeds tijdens de schoolfase gebeurt. GTB realiseerde tijdens de tweede helft van het schooljaar 2012-2013 bijkomend een 100-tal transitietrajecten binnen het buitengewoon secundair onderwijs. Ook uit de bevindingen van het ESF-project J@ws gericht op OV3-leerlingen van het BUSO, bleek het belang van het vroegtijdig inzetten van trajectbegeleiding (door GTB of VDAB) op de school. Het is immers belangrijk dat een overdracht steeds warm, tijdig en sluitend kan gebeuren.

GTB en VDAB stemmen momenteel intern af inzake eventuele aanpassing van de regelgeving en verankering van transitietrajecten binnen de reguliere werking van GTB. Verder zal onderzocht worden of en hoe sectoren hieraan een bijdrage kunnen leveren.

De visie alsook de aanpak van deze projecten zullen ook als goed praktijkvoorbeeld verspreid worden (zie actie 3). Uit deze projecten bleek het belang van een maatgerichte aanpak. Dergelijke aanpak is enkel succesvol indien er een goede samenwerking is met het schoolteam, CLB en VDAB. De inbreng van een arbeidsmarktdeskundige met coachende vaardigheden tijdens het traject is cruciaal.

Actie 16: Transitietrajecten verder openstellen voor leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs en waar mogelijk uitbreiden naar leren en werken

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
GTB i.s.m. VDAB	Schooljaar 2013-2014	Onder voorbehoud van middelen: realisatie van transitietrajecten voor een aantal leerlingen uit het buitengewoon secundair onderwijs en waar mogelijk uitbreiding naar leren en werken

5.4. Compensatie

Voor sommige leerlingen zullen noch de preventieve als de interveniërende maatregelen kunnen volstaan. Voor deze leerlingen moet er ingezet worden op compenserende/remediërende maatregelen. Deze maatregelen kunnen gericht zijn op het ondersteunen van de jongeren om hen op gepaste wijze toe te leiden naar de arbeidsmarkt en/of het aanbieden van een tweede kans al dan niet in het leerplichtonderwijs.

5.4.1. Stand van zaken

Jongeren hebben na het verlaten van de school alsnog de mogelijkheid een diploma van het secundair onderwijs te behalen via de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap of via het tweedekansonderwijs. In het zogenaamde tweedekansonderwijs kan dit zowel door een ASO-opleiding van het volwassenenonderwijs te volgen als door een combinatie van de opleiding Aanvullende Algemene Vorming met een beroepsopleiding van het volwassenenonderwijs. Uit onderzoek blijkt dat steeds meer jonge schoolverlaters via deze alternatieve wegen alsnog een diploma/getuigschrift behalen.

VDAB biedt reeds geruime tijd jonge werkzoekenden die al dan niet vroegtijdig de school verlaten hebben tal van trajecten aan. Meest bekend zijn de OKOT (onderwijskwalificerende opleidingstrajecten) waarbij de werkzoekende een onderwijskwalificerend opleidingstraject volgt in een onderwijsinstelling met een VDAB-opleidingscontract. Er wordt daarbij ingezet op knelpuntberoepen waarvan de voorbereidende opleidingen zich kunnen situeren op verschillende onderwijsniveaus, van het behalen van een diploma secundair onderwijs tot een professionele bachelor. Voor de opleiding verpleegkunde worden VDAB-cursisten via 'Zorgportaal' tijdens het volgen van het OKOT verpleegkunde intensiever begeleid zodat hun kansen op slagen gevoelig hoger liggen: www.zorg-portaal.be.

In het project JOJO-VEVE biedt men jongeren een eerste leerrijke werkervaring aan, waarbij ze tegelijkertijd de kans krijgen om bijkomende opleidingen en vormingen te volgen. Deze startbaners worden aangemoedigd om hun diploma secundair onderwijs te behalen door tweedekansonderwijs te volgen of door deel te nemen aan de examens van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap.

Projecten als *Word Wijs* zijn gericht op jongeren die de school vroegtijdig verlieten: *Word Wijs!* wil ongekwalificeerde jongeren tussen 18 en 25 jaar coachen om alsnog een kwalificatie of diploma secundair onderwijs te behalen.

5.4.2. Acties

Momenteel lopen een aantal onderwijskwalificerende projecten waarbij cursisten ook een diploma secundair onderwijs kunnen behalen terwijl ze hun beroepsopleiding bij VDAB volgen. De VDAB-beroepsopleidingen leiden via verlenen van vrijstellingen en het volgen van één of meer modules in een CVO tot een getuigschrift van de VDAB-opleiding en een certificaat van een beroepsopleiding van het volwassenenonderwijs. Dat certificaat leidt in combinatie met de opleiding Aanvullende Algemene Vorming van een CVO tot het diploma secundair onderwijs. Door een goede samenwerking tussen de betrokken opleidingsverstrekkers kunnen gemotiveerde cursisten zo in één jaar tijd een

onderwijskwalificatie behalen. Er worden ook kwalificerende trajecten op HBO5 niveau aangeboden.

Het is de bedoeling het aanbod van dergelijke trajecten vanaf schooljaar 2013-2014 verder uit te breiden met inbegrip van het aantal partners dat hierbij betrokken wordt. De bestaande mogelijkheden moeten ook duidelijk gecommuniceerd worden aan de doelgroep om de jongeren effectief in deze trajecten te laten instappen.

Ook via EVC, erkenning van competenties, kan compenserend ten aanzien van vroegtijdig schoolverlaten gewerkt worden. EVC houdt in dat een daartoe erkende instelling de verworven competenties van een individu formeel bevestigt aan de hand van een vastgelegde procedure waaraan kwaliteitseisen worden verbonden. Het resultaat van een EVC-traject is het uitreiken van een kwalificatiebewijs voor een erkende kwalificatie of van een bewijs van competenties voor de competenties uit een kwalificatie.

Een EVC-decreet wordt voorbereid in 2013 met als doelstelling te komen tot een geïntegreerd EVC-beleid in 2014. Het geïntegreerd EVC-beleid wordt gedragen door de beleidsdomeinen Onderwijs en Vorming, Werk en Sociale Economie, Welzijn en Cultuur, Jeugd en Sport. De uitrol van het EVC-beleid wordt verwacht in 2014.

Actie 17a: Verder uitbouwen en faciliteren van kwalificerende beroepsgerichte trajecten via samenwerking tussen o.m. het volwassenenonderwijs, VDAB, Examencommissie, Syntra en bedrijven/organisaties.

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V Onderwijsinstellingen Departement WSE VDAB Syntra Bedrijven/organisaties/ sectoren AKOV Sociale partners	Vanaf schooljaar 2013-2014	Uitbreiden van het aanbod van kwalificerende beroepsgerichte trajecten waarin vroegtijdig schoolverlaters een tweede kans krijgen.

Actie 17b: Bekendmaken van de mogelijkheid tot het volgen van deze kwalificerende beroepsgerichte trajecten.

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V AOC Onderwijskoepels en GO! Departement WSE Syntra Vlaanderen Sectoren CLB VDAB Sociale partners AKOV	Vanaf schooljaar 2013-2014	Doelgroep heeft kennis van de mogelijkheid tot het volgen van kwalificerende beroepsgerichte trajecten.

Actie 17c: EVC-trajecten stimuleren en bekendmaken

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V Departement WSE Departement WVG Departement CJSM AKOV Sociale partners VDAB Syntra Vlaanderen Onderwijskoepels en GO! Sectoren	Vanaf 2013-2014	EVC-decreet: uitrol geïntegreerd EVC-beleid

Ook in het loopbaanakkoord werden verschillende compenserende acties opgenomen. We lijsten deze acties hieronder op. De technische werkgroep zal kennis nemen van de verdere uitrol van deze acties.

VDAB zal in partnerschap met diverse actoren (o.a. lokale besturen, grote VZW's) met lokale verankering werkervaringsprojecten opzetten.

De ESF-oproep naar de 13 centrumsteden voor het WIJ-project (WerkInleving voor Jongeren) maakt het mogelijk dat dit jaar werkervaringsprojecten voor schoolverlaters met een grote afstand tot de arbeidsmarkt worden georganiseerd. Bedoeling is via intensieve trajecten bestaande uit een oriënteringsfase, competentieversterkende opleidingen en stages jongeren te begeleiden naar werk. Bij het vinden van werk moet de jongeren ook nazorg krijgen binnen deze projecten, bijvoorbeeld door middel van jobcoaching.

Deze nieuwe maatregel is gericht op ongekwalificeerde jongeren voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt te groot is om vlot via bestaande acties in het normaal economisch circuit terecht te kunnen en die niet kampen met een problematiek waarvoor een andere begeleidingsmethodiek aangewezen is (bv. MMPP – medische, mentale, psychische en psychiatrische problematiek). Via de oproepfiche werd aan de deelnemende projecten gevraagd om aandacht te hebben voor het kwalificerende aspect binnen de trajecten. De projecten zijn inmiddels goedgekeurd en zullen worden uitgerold.

Verder gingen de Vlaamse Regering en de sociale partners akkoord om bijkomende acties rond werkplekieren op te nemen in een addendum bij de sectorconvenanten via een ESF-oproep. Deze oproep focust op sectoren die een beleid uitwerken rond werkplekieren als hefboom voor de remediëring van ongekwalificeerde uitstroom van werkzoekenden, gericht naar de werkgevers en op sectoren die hun werkgevers ondersteunen in hun taak als begeleider op de werkvloer. Het merendeel van de sectoren zal zich vooral richten op het ondersteunen van werkgevers in het uitbouwen en organiseren van kwaliteitsvol werkplekieren. Er werden 11 projecten goedgekeurd.

De sociale partners wensen dat binnen het kader van de diversiteitsplannen remediëring van ongekwalificeerde uitstroom mogelijk wordt, gezien het aandeel van allochtone jongeren in de ongekwalificeerde uitstroom. In de bijgestuurde regelgeving rond de loopbaan- en diversiteitsplannen (LDP, treedt in werking in tweede trimester van 2013) worden ongekwalificeerd uitgestroomde jongeren een prioritaire doelgroep, naast mensen

met allochtone achtergrond, personen met een arbeidshandicap en 55+'ers. Dit betekent dat ook voor deze doelgroep streefcijfers worden opgenomen in de LDP. De regelgeving voorziet daarenboven dat in minstens 2/3 van de plannen (concreet voor 2013: minstens 500) aandacht besteed wordt aan deze doelgroep of aan 55+'ers. Er werd tevens op vraag van de sociale partners een rapportagemodule ontwikkeld die het mogelijk maakt om beter, concreter en meer in detail te rapporteren over zowel de kwantitatieve (= streefcijfers) als de kwalitatieve objectieven (= acties; beoogde en gerealiseerde effecten). Vanaf de plannen 2011 wordt aan deze vraag van de sociale partners tegemoet gekomen.

5.5. Overkoepelende acties

Via een draaiboek willen we een lokaal afsprakenkader tussen scholen-CLB's-VDAB en andere actoren zoals bijvoorbeeld de LOP's/lokale besturen afsluiten. Hiermee wordt duidelijk wie lokaal welke rol en taak op zich moet nemen wanneer een jongere de school vroegtijdig verlaat of dreigt te verlaten. Dit draaiboek kan een nuttig instrument zijn voor de lokale besturen die hiermee aan de slag kunnen in functie van hun regierol inzake de lokale aanpak van vroegtijdig schoolverlaten.

Prioritair zal aandacht besteed worden aan vroegtijdig schoolverlaten in een grootstedelijke context. Daarom zal structureel overleg opgestart worden met de 13 centrumsteden (met een speciale focus op Antwerpen en Gent) en Brussel om de concrete aanpak van vroegtijdig schoolverlaten te bepalen en te monitoren.

De school is als eerste verantwoordelijk voor het welbevinden van de leerling en heeft daardoor o.a. de taak om jongeren samen tot aan de meet te brengen. De school is in staat om risicoleerlingen te identificeren en signalen bij leerlingen te detecteren die kunnen wijzen op een risico op vroegtijdig schoolverlaten. In haar zorgbeleid heeft de school preventief aandacht voor alle leerlingen en extra aandacht voor risicoleerlingen. Indien de zorg voor de leerling de mogelijkheden van de school overstijgt dan wordt het CLB ingeschakeld. Het is dan de taak van het CLB om samen met deze jongere en de school te bekijken waarom deze jongere de school dreigt te verlaten. Samen met alle betrokkenen zoekt het CLB een oplossing door bijvoorbeeld de leerling te heroriënteren al dan niet binnen het leerplichtonderwijs. Indien het CLB er niet in slaagt om de jongere (18 jaar en ouder) te motiveren binnen onderwijs, dan neemt het CLB – via haar draaischrijffunctie – contact op met VDAB. Het CLB zorgt voor een warme overdracht. Er wordt zo snel mogelijk een afspraak gemaakt tussen VDAB en de jongere. Het is de taak van VDAB om na te gaan of deze jongere alsnog te motiveren is om via een kwalificerend traject een kwalificatie te behalen. VDAB kan ook steeds terug de hulp van het CLB inroepen wanneer de jongere toch nog te motiveren is om op de schoolbanken te blijven.

Een gelijkaardige manier van werken vinden we bij oriëntatiebegeleiders van VDAB, die deel uitmaken van lokale overlegplatformen. Zij voeren individuele coachingsgesprekken met jongeren die door de school (leerlingenbegeleiders, of CLB al dan niet samen met ouders) fysiek aan hen worden overgedragen. Hierbij overtuigt de oriëntatiebegeleider van VDAB de jongere ervan een oriëntatietraject te volgen zodat deze zijn/haar positie op de arbeidsmarkt leert kennen en vaak terug school gaat volgen. Door de zeer persoonlijke aanpak, de positieve benadering van de jongere, het kunnen beroep doen op een groot

netwerk via de LOP's, kunnen we spreken van goed VDAB praktijkvoorbeeld. Het aantal probleemjongeren in een regio valt kleinschalig te noemen, zodat zo'n maatgerichte aanpak door VDAB mogelijk moet zijn. Warme overdrachten die het fysieke contact niet hebben, die niet vanuit een goed onderbouwd netwerk werken, die enkel remediërend kunnen werken zijn minder succesvol voor deze 'probleemjongeren'.

School en CLB zullen het draaiboek als instrument bij de vertaling van de afspraken in de afsprakennota of bijzondere bepalingen. Het BVR operationele doelstellingen CLB zal hiervoor worden aangepast.

We zien dat er bijvoorbeeld in het LOP van Diest al goede samenwerkingsverbanden bestaan tussen CLB, VDAB en de scholen en dit om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan. Verder zullen we bij de uitwerking van deze actie inspiratie halen uit vroegere succesvolle projecten zoals het DODI-project (Drop out, drop in). Het draaiboek zal inzoomen op concrete afspraken rond het zoeken van oplossingen voor individuele leerlingen alsook op het schoolbeleid waarbij via samenwerking tussen verschillende actoren expertise kan opgebouwd worden.

De suggesties van de sociale partners zoals geformuleerd in de SERV-nota *Reactie op VESOC-nota "Aanpak Jeugdwerkloosheid in Vlaanderen"* zullen in dit kader ook meegenomen worden. Het betreft voornamelijk betere samenwerking tussen onderwijs en VDAB inzake instrumenten en individuele begeleiding van leerlingen, o.m. eventuele experimentele acties waarbij VDAB naar scholen trekt in het kader van leer- en beroepskeuze en leerloopbaanbegeleiding. En dit steeds met het doel om VDAB-expertise door te geven aan de scholen.

Actie 18: Opmaak draaiboek als lokaal afsprakenkader voor scholen-CLB's-VDAB en eventueel andere betrokken actoren die ingezet kunnen worden bij het bestrijden van VSV (hierin prioritair aandacht voor grootstedelijke context en Brussel).

Uitvoerder:	Timing:	Resultaat:
Departement O&V Departement WSE Scholen CLB PBD VDAB Lokale partners Lokale besturen Syntra Syntra Vlaanderen Sociale partners	Vanaf schooljaar 2013-2014	Aanpassing BVR operationele doelstellingen CLB Betere samenwerking tussen school-CLB-VDAB en andere lokale actoren. Vertaling van het afsprakenkader in de afsprakennota/bijzondere bepalingen. Draaiboek als nuttig instrument voor de lokale besturen in functie van hun regierol inzake de lokale aanpak van vroegtijdig schoolverlaten.

De uitvoering van het actieplan vroegtijdig schoolverlaten wordt meteen opgestart om de targets van 2015 en 2020 te behalen. Het actieplan wordt opgevolgd door de technische werkgroep via minimaal 3 bijeenkomsten per jaar. Jaarlijks worden de acties geëvalueerd en beschreven in een rapport. Het jaarlijkse rapport wordt voorgelegd aan en besproken in de

stuurgroep. Op basis van de jaarlijkse evaluatie zal het actieplan aangepast worden aan de context, de realisaties en de uitdagingen.

De pedagogische begeleidingsdiensten zullen in hun jaarlijkse rapportering een hoofdstuk met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaten toevoegen waarin naast een cijfermatige opvolging ook een kwalitatieve rapportering van de ondernomen acties zal opgenomen worden. Jaarlijks vindt hierover een overleg plaats tussen de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten en de departementen O&V en WSE. Een opstartvergadering zal plaatsvinden in het voorjaar van 2014.

De secretarissen-generaal van de departementen O&V en WSE staan in voor de monitoring van het actieplan. Samen bepalen ze de strategie om via specifieke kanalen zicht te krijgen op de aanpak op het lokale niveau en specifiek in de grootsteden.

Actie 19: Opvolging en bijsturing actieplan vroegtijdig schoolverlaten		
Uitvoerder: Departement O&V Departement WSE Technische werkgroep VSV Stuurgroep VSV Platform onderwijsinspectie-PBD- departement O&V en WSE	Timing: Continu	Resultaat: Jaarlijks minimum 3 bijeenkomsten technische werkgroep Jaarlijks minimum 1 bijeenkomst stuurgroep Hoofdstuk vroegtijdig schoolverlaten in jaarlijkse rapportering van PBD's Jaarlijks overleg PBD's, onderwijsinspectie en departementen O&V en WSE mbt VSV Jaarlijks rapport met evaluatie van de acties en monitoringgegevens Bijsturing actieplan waar nodig

6. Overzicht

Het ruimere beleidskader

Zoals reeds vermeld in punt 3 kunnen verschillende, complex interagerende factoren de kans op vroegtijdig schoolverlaten verhogen.

Het actieplan vroegtijdig schoolverlaten zet in op 19 gerichte acties die evenwel kaderen in een globaal onderwijsbeleid dat eveneens belangrijke effecten wil bereiken op het vlak van vermindering van vroegtijdig schoolverlaten.

Dit ruimere beleidskader omvat volgende belangrijke beleidsdossiers:

- Hervorming van het secundair onderwijs
- Versterken van het stelsel Leren en Werken
- Actieplan zittenblijven
- Actieplan “Spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag”
- Talennota
- Verstevigen en uitbreiden van werkplekieren
- Visienota leerlingenbegeleiding
- Ontwikkeling van een individueel leerlingendossier

In het overzicht kleuren we 6 acties in als speerpunten in dit actieplan.

Identificatie, monitoring & coördinatie	
Actie 1a: Wetenschappelijk rapport met regionale indicatoren omtrent VSV	Voorjaar 2013
Actie 1b: Rapporteren op schoolniveau omtrent VSV via databundel	2014
Actie 2a: Scholen ondersteunen bij het lezen van de databundel	2014
Actie 2b: Directies en beleidsondersteuners ondersteunen via prioritaire nascholing	Schooljaar 2014-2015
Preventie	
Actie 3: Informatie aanreiken aan de scholen	Schooljaar 2013-2014
Actie 4: Met behulp van de aangereikte info en de cijfers bepalen de scholen in hun beleid hoe zij VSV binnen hun school gaan bestrijden en werken zij hieromtrent acties uit.	Schooljaar 2013-2014
Actie 5: Tijdens de doorlichting de doeltreffendheid nagaan waarmee vroegtijdig schoolverlaten wordt voorkomen. Transparante rapportage hierover in het doorlichtingsverslag.	Vorbereiding vanaf 2014 Toepassing vanaf 2014-2015
Actie 6: De website onderwijskiezer verder optimaliseren + informatie voor vroegtijdige schoolverlaters toevoegen	Schooljaar 2013-2014
Actie 7: VDAB en het Departement O&V onderzoeken de mogelijkheid tot uitbreiding van de schoolverlatersstudie met informatie over de aard van de ingevulde jobs, het type contract, de sectoren waarin leerlingen vanuit welbepaalde	Vanaf 2014

studierichtingen terechtkomen alsook de doelgroep (tot 5 jaar na het verlaten van de school)	
Actie 8a: Duidelijk informeren over de bestaande regelgeving omtrent flexibele leerwegen in het secundair onderwijs	Schooljaar 2013-2014
Actie 8b: Verzamelen en verspreiden van praktijkvoorbeelden omtrent het uitbouwen en organiseren van flexibele leerwegen	Vanaf schooljaar 2013-2014
Actie 8c: Ondersteunen van scholen bij het uitbouwen en organiseren van flexibele leerwegen	Vanaf schooljaar 2013-2014
Actie 9: De evaluatie van het stelsel leren en werken	2014
Actie 10: De versterking van de werkcomponent binnen de huidige systemen van leren en werken (inclus ILW)	2014
Actie 11: Geleidelijke invoering van de stageverplichting in de 3 ^{de} graad BSO (1 ^{ste} , 2 ^{de} en 3 ^{de} leerjaar) en de 3 ^{de} graad TSO (1 ^{ste} en 2 ^{de} leerjaar)	Vanaf 2013-2014
Actie 12: Het inzetten van arbeidsmarktinstrumenten binnen de schoolse context in onderling overleg tussen onderwijs en arbeidsmarkt.	2013-2014
Actie 13 a: Het in kaart brengen van de pullfactor 'arbeidsmarkt' om vroegtijdig schoolverlaten te verklaren, via bevraging van schoolverlaters.	Schooljaar 2013-2014
Actie 13b: Sensibiliseren van sectoren en werkgevers over het belang om jongeren mee tot aan de meet te brengen via de modelovereenkomst stage en werkervaring.	Schooljaar 2013-2014
Actie 14: Uitrol van de Vlaamse Kwalificatiestructuur	2012-2015
Interventie	
Actie 15: Verzamelen en verspreiden van praktijkvoorbeelden van (peer)coaching	Schooljaar 2013-2014
Actie 16: Transitietrajecten verder openstellen voor leerlingen uit het buitengewoon SO en waar mogelijk uitbreiden naar leerlingen uit leren en werken	2013-2014
Compensatie	
Actie 17a: Verder uitbouwen en faciliteren van kwalificerende beroepsgerichte trajecten via samenwerking o.m. het volwassenenonderwijs, VDAB, Examencommissie, Syntra en bedrijven/organisaties	Vanaf schooljaar 2013-2014
Actie 17b: Bekendmaken van de mogelijkheid tot het volgen van deze kwalificerende beroepsgerichte trajecten	Vanaf schooljaar 2013-2014
Actie 17c: EVC trajecten stimuleren en bekendmaken.	Vanaf 2013-2014
Overkoepelende actie	
Actie 18: Opmaak draaiboek als lokaal afsprakenkader voor scholen-CLB's-VDAB en eventueel andere betrokken actoren die ingezet kunnen worden bij het bestrijden van VSV (hierin prioritair aandacht voor grootstedelijke context en Brussel).	Vanaf schooljaar 2013-2014
Actie 19: Opvolging en bijsturing actieplan vroegtijdig schoolverlaten	Continu

7. Afkortingenlijst

AKOV: Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming

AOC: Agentschap voor Onderwijscommunicatie

ASO: Algemeen Secundair Onderwijs

BSO: Beroepssecundair Onderwijs

BVR: Besluit van de Vlaamse Regering

BUSO: Buitengewoon Secundair Onderwijs

CJSM: Cultuur, Jeugd, Sport en Media

CLB: Centrum voor Leerlingenbegeleiding

CVO: Centrum voor Volwassenenonderwijs

DBSO: Deeltijds BeroepsSecundair Onderwijs

EAK: Enquête naar Arbeidskrachten

ESF: Europees Sociaal Fonds

EVC: Erkenning van Competenties

EU2020: Groeistrategie van Europese Unie over 10 jaar

GTB: Gespecialiseerde trajectbepaling en -begeleiding

HBO5: Hoger Beroepsonderwijs op niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur

IBO-DO: Individuele Beroepsopleiding Deeltijds Onderwijs

JOJO-VEVE: Startbanenproject Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen (JoJo) en Startbanenproject Verkeersveiligheid (VeVe)

LDP: Loopbaan- en DiversiteitsPlannen

LOP: Lokaal Overlegplatform

OKOT: Onderwijskwalificerend traject

OBPWO: Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek

O&V: Onderwijs en Vorming

OV 3: Opleidingsvorm 3 in BUSO, sociale vorming als voorbereiding op de gewone leefomgeving en beroepsvorming naar het gewone arbeidscircuit

PBD: Pedagogische Begeleidingsdienst

POV: Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

SERV: Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

SSL: Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen

Syntra Vlaanderen: Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming

VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

VLOR: Vlaamse Onderwijsraad

VESOC: Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité

VSV: Vroegtijdig schoolverlaten

WSE: Werk en Sociale Economie

WVG: Welzijn, Volksgezondheid en Gezin